

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 15.

Ljubljana, 1. vel. srpana 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. Zupá nec: Slovenska književnost in učitelji. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Naši dopisi: Iz Trsta. — Z Dobrove pri Ljubljani. — Iz Ljubljane. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Slovenska književnost in učitelji.

Lepo število sotrudnikov imate, gospod urednik! 103 sotrudniki v dveh tečajih ni malenkost. Če odštejemo temu številu pisatelje neučitelje (profesorje in dr.) ostane nam še vedno 95 učiteljev, ki so delovali predlansko in lansko leto „Učiteljskemu Tovarišu“. Le tako naprej!

Drugi naš učiteljski list — „Popotnik“ — pa ima od svojega rojstva do konca preteklega leta 186 sodelovalcev, med temi 34 neučiteljev in 152 učiteljskega stanu. Te številke nas navdajajo s ponosom, a vendar nam nekaj kali to veselje. Če si ogledamo dolgo vrsto sotrudnikov pri obeh učiteljskih listih, kaj zapazimo? Vidimo neveselo prikazen, da naše lepe tovarišice niso tako zastopane, kakor se spodobi njih številu. „Učiteljski Tovariš“ ima sedem, „Popotnik“ pa samo tri sotrudnice! Pesnikove besede:

«Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,
Kar more to mož je storiti dolžan!»

veljajo i Vam, mile tovarišice! Jednake pravice, jednake dolžnosti. Vemo dobro, kaj je vzrok tej neveseli prikazni — toda mimo. Upamo, da se nam te dobrohotne besede ne bodo štele v zlo.

Tudi „Pedagogiški letnik“ marljivega „Pedagogiškega društva“ je živa priča, kako se zanima slovensko učiteljstvo za svojo strokovno književnost. Dosedanji štirje letniki odlikujejo se posebno s spisi vrlih gg. Bezlaja, Gaberška, Lapajnet, Žumra i. dr.; nekateri važnejši spisi izšli so tudi v posebnih odtiskih.

Omeniti nam je tudi v preteklem letu izšle knjige „Napake pri vzgoji otrok“, poleg nemškega priredil Fr. Jamšek, ki nam je podal že prej „Šolske Drobtinice“.

S posebnim veseljem pa omenjamo „Srce“ — spisal znameniti italijanski pisatelj Edmondo de Amicis — ki je izšlo v štirih zvezkih pri Giontiniji v prestavi

vrle Janje Miklavčičeve, ki bodi v zgled svojim tovarišicam.

Pozabiti ne smemo marnega Ant. Kosijsa, ki nam je podal tri zvezke lepih „Narodnih legend“, sedaj je pa začel izdavat „Zabavno knjižnico za slovensko mladino“, katere sta izšla prvi in drugi zvezek.

Učitelji so izdali še druge knjige in knjižice, katerih nam ni treba naštevati, saj jih pozna vsakdo, ki se zanima za našo književnost.

V imeniku sotrudnikov „Ljubljanskega Zvona“ našteli smo 28 učiteljev, ki zalagajo ta leposloven in znanstven list z raznovrstnimi spisi. V tem listu srečamo ljubko pripovedovalko Marico Nadlišek, učiteljico v Trstu, ki piše zanimive povesti in novele.

V koliko sodelujejo učitelji pri drugih listih, ne moremo povedati, ker se ne priobčujejo imeniki sotrudnikov. Lahko pa rečemo, da podpira učiteljstvo skoraj vse liste z izdelki svojega uma.

Da bi bili vsi učitelji pisatelji, ne moremo nikakor zahtevati, toda nekaj stori lahko vsakdo v prid književnosti.

Gola istina je, da se danes zahteva mnogo od učitelja: biti mora orgljavec, vrtnar itd.; sedaj bo moral biti še kos zdravnika, nazadnje morda celo — živinozdravnika. Toda marljiv učitelj si že dobi čas, ki ga more obrniti v prid slovenski književnosti. Ker je učiteljstvo v vedni dotiki z narodom, ima tudi najlepšo priliko za nabiranje velevažnega narodnega blaga: pesnij — če mogoče z napevi — pripovedek, pregovorov, neznanih besedij in krajevnih imen itd. Popišejo naj se narodne šege in noše, kjer so se ohranile. Važni so tudi temeljiti popisi umeteljniških starin.

Vsak po svoji zmožnosti!

Kako pa podpira učiteljstvo gmotno slovensko književnost?

Pred nedavnim časom pisal je slovensk list — nepolitišk — da je dobra tretjina

njegovih naročnikov učiteljskega stanu. Hočete li boljših dokazov gmotne podpore? Poznamo učitelja, ki je izdal svoje dni pri svoji skromni plači — 400 gld. — v jednom letu nad štirideset goldinarjev za knjige in časopise. Vsak učitelj je naročnik več listov in ud vsaj jednemu književnemu društvu, in slednji žrtvuje nekoliko na leto za knjige. Skoraj pri vsakem učitelji najdeš precejšno knjižnico, ki ima pri nekaterih po par stotin zvezkov.

Žal, pokarati moramo zopet nežne svoje tovarišice. Marsikatera je namreč naročena na kak ilustriran nemški list dvomljive vrednosti, na kakšno kužljivo „Romanbibliothek“, ali na polzke romane, le za domače časnike in knjige ni krajcarja. Priznati moramo resnici na ljubo, da so tudi tukaj izjeme in sicer jako častne. Tovarišice, ki se čutite prizadete, ne zamerite nam teh besedij, nego položite lepo roko na svoje srce rekoč: mea culpa!

Ne razúmi nas nikdo krivo! Žaliti ne mislimo žive duše, in tudi odvrčati koga od svetovne nemške književnosti ni nam na umu. Vsakdo podpiraj v prvi vrsti domačo književnost, to je naša misel.

Z mirno vestjo lahko rečemo, da učiteljstvo v obče podpira književnost v gmotnem oziru po svoji moči. Da, dobé se učitelji, ki storé v tem oziru mnogo več, nego drugi v boljših razmerah živeči izobraženci.

Da ima Družba sv. Mohorja tako ogromno število udov, je tudi nekoliko zaslug učiteljev. Njih požrtovalno delovanje v šoli se kaže vidno pri Družbi sv. Mohorja. Učitelj budi tudi veselje do čitanja z izposojevanjem knjig iz svoje knjižnice, pri mladini, kakor pri odraslih ljudeh, kajti šolske knjižnice so ponajveč jako siromašne.

Sploh niso zasluge slovenskega učiteljstva za književnost tako majhne, kakor se misli navadno. Kdor se hoče nekoliko

prepričati o tem, beri lanskega „Tovariša“ ali 29. zvezek „Jezičnika“, ki ga pouči, kakšnih zaslug imajo nekateri učitelji, posebno Praprotnik in Tomšič.

S temi vrsticami nismo hotli peti slavo speva učiteljstvu, nego opozoriti, da je tudi gledé književnosti po svojih močeh na svojem mestu. Nadalje je namen temu spisu, vspodbuditi tovariše, posebno pa drage tovarišice k vstrajnemu delovanju v prid naše književnosti na kateri koli način.

Še nekaj! Hrvaški „Pedagogiški zbor“ bo izdal spomeniški spis o priliki tristoletnice slavnega Komenskega, isto storili bodo tudi učitelji drugih slovanskih narodov. Naša misel je, da mora tudi slovensko učiteljstvo izdati o tej priliki slavnostno knjižnico. Na delo torej! (Članek je bil že prej spisan, kakor smo začeli priobčevati „Didaktiko“. — Ured.)

Zupánc.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Andrej Čebašek r. 14. nov. v Smedniku, posvečen l. 1844, pristav semeniški l. 1845, na Dunaju doktor bogoslovja leta 1847, kapelan v Stari Loki in Mengišu, l. 1852 profesor vérne v bogoslovju, častni l. 1872 in pravi kanonik l. 1880, apostolski protonotarij in papežev prelat, podpredsednik katoliške družbe, predsednik podpornega društva duhovskega, škofovski poročnik za veronauk in bogočastje v srednjih šolah itd.

„Pristavek zastran zamaknjenih gledé na 41. in 42. list Novic“, češ, kar je ondi „v pismicu“ je resnično, le enostransko je; . . zamaknjenstvo ni le natorno, kakoršno pismice popisuje, in ktero izvira iz natornih vzrokov in močí, ampak je tudi čeznatorno, ktero ima viši, čeznatorne vire, kakoršno pa pismice naravnost tají, ker pravi, da je vsa drugačna misel skoz in skoz napčna, in da je zamaknjenje prosta natorna prikazen, tedej nikoli in nikakor ne čeznatorna, kar pa pravoverni kristjan, ki ima katoliške zamene od človeške natore in našiga odrešenja ter veljavo sv. pisma in sv. cerkve pozna, reči ne more in ne sme“ itd. „Zastran opazke v 48. listu „Novic“ s

podpisom Č. Danica 1855 str. 101—3 in str. 107.

Cerkveni Govornik slovenskiga duhovstva za vse nedelje in zapovedane praznike skozi leto. Na svitlo dajó nekteri Ljubljanski duhovni. I. Tečaj. V Ljubljani 1856. 8. 524. Izhajal po zvezkih I—III l. 1855 in IV. l. 1856. Nat. J. Blaznik. Mej sotrudniki (L. Jeran, J. Stritar, A. Zamejc) bil je dr. A. Čebašek najizdatnejši, kajti med 67 pridigami nahaja se njegovih (A. Č. ali Č.) okoli 30; med njimi so nekatere tako tehtne, da iz ene same naredím dobre tri, dejal je neki dušni pastir.

Sveto pismo stare in nove zaveze z razlaganjem . . dr. J. F. Allioli . . po poveljji kneza Antona Alojzja. V Ljubljani 1856—1859 v VI zvezkih. Nat. J. Blaznik. Mej sodelavci in pomočniki je bil dr. Andrej Čebašek, učenik verne v ljubljanskih bogoslovskih šolah (Predg. str. XIV). Knjige, katere je po danem navodu vravnal in poslovenil, so Mojz. III. p. 13—V. (cf. Javornik). Zv. I. l. 1857 str. 197—401. Bukve Psalmov (cf. Klančnik). Zv. III. l. 1858 str. 97—320. Evangeli Jezusa Kristusa po svetim Matevžu. Zv. V.

l. 1856 str. 1—135. List. I. do Korinčanov. Zv. VI. l. 1856 str. 77—140.

Zlati Vek ali Spominica na čast ss. Hermagoru in Fortunatu, sv. Nikolaju in ss. Cirilu in Metodu. V Ljubljani 1863. 8. 293. Nat. J. Blaznik. Mej založniki in pisalci je tudi dr. A. Čebašek. Spisal je čvrsto razpravo: „Verski razložki med staroversko ali pravoslavno in edino pravo rimsko katoliško cerkvijo“ (str. 145—229). Vvod. § 1. Viri in kratek obseg razkolniške vere. § 2. Razložki med katoliško in razkolniško cerkvijo. § 3. I. Izhaja sv. Duha. § 4. II. Poglavarstvo ali viši oblast Rimskega papeža v vesoljni cerkvi. A. Pervaštvo ali viši oblast sv. Petra. B. Pervaštvo naslednikov sv. Petra ali Rimskih papežev. § 5. III. Vice. § 6. IV. Prec po smerti pravični Boga gledajo, in grešniki kazni terpé. § 7. V. Nerazvezljivost keršanskega zakona. § 8. VI. Opresni kruhi. § 9. VII. Nekteri drugi razložki o sv. Rešnjem Telesu. § 10. VIII. Kerst oblivanja. § 11. IX. Še nekteri dozdevni razložki. § 12. X. Neomadežvano spočetje Marije Device. § 13. Sklep in zdanji stan — O tej razpravi piše T. M. . . . c. v Novicah 1863 str. 410: „Visokoučenega bogoslovca najdemo v gosp. dr. Čebašku, kateri je v svojem spisu pokazal, kako temeljito pozna historijo dogmatov in najnovejše simboliške in ireniške spise. Njegov spis bi dobil občeno pohvalo v najslavnejših bogoslovnih časopisih; mi pa od samega veselja, da ima naš narod takošne talente, ne najdemo dostojnega izraza za izvrstni ta spis“. — In v Danici l. 1864 str. 28 pravi prošt Jernej Arko: „Ta sostavek je spisani s tako strebljeno pa umevno besedo, ter tako logično in umno, tako priljudno in poljudno, de je bilo vse ginjeno in razveseljeno moje staro serce . . . Osvečili ste, gospod doktor, dostojno svojo tvarino od vsih strani, in pa kaj pametno je tudi, de ste omenili pesem in molitev razkolnikov, ktere so žive pričala zoper njihove zmotnjave. V serce so mi segle

tudi vaše sklepne mile vabila: obernejo naj se ogoljvani razkoljniki nazaj v edinost ene, prave rimske cerkve, ki je mati in učenica vseh vernih. Tudi je izversten in dognan historičen sostavek gosp. dr. L. Vončina-ta: Razkolništvo vzhodnje cerkve. Oba spisa gresta skup, ter jeden družega razsvetljuje . . . Naj bi se oba ta sostavka prevedla v vse une jezike, ktere govoré razkolniki; gotovo bi to ne bilo zastonj, in gotovo bi to močno pospešilo, kar zahteva bratovšina ssv. Cirila in Metoda itd.“ —

Bistro je pazil na Matico Slovensko ter njej na korist koj o rojstvu, pa zlasti poznej o raznih borbah rězno povedal kako resno; na pr. l. 1865 v Danici str. 127: Kaj je z Matico? (Priatelj slov. Matic); l. 1877 str. 43—60: Ali naj Matica slovenska Slovencem vero zatira itd.? —

Danica l. 1868 sè zñakom —a— in: Non quis, sed quid: „Novo leto — kaj obeta — in kaj tirja? — Dunaj, poglej kako Turk spoštuje katoliško cerkev in njene škofe. — Čertice o civilnem zakonu (str. 29). Še enkrat „civilni zakon“ (str. 107). Slovstvo (str. 47. 222. 274 itd.) — Ločenje cerkve od šole (str. 77—118): I. Kaj to v sebi ima, ločiti cerkev od šole? II. To bila bi naj veči krivica, in sicer 1. staršem samim; 2. srenjam; 3. za marsikterega učitelja, in to iz dvojnega ozira: a) Marsikteremu učitelju bi bilo gotovo težava, službo dobiti ali si službo zboljšati; b) Učitelji bi imeli tudi prav veliko težav v svojem poslu, ako dojdejo pod posvetno oblast. 4. Ločenje cerkve od šole bi slednjič tudi lahko krivično bilo slovenski narodnosti. — Sklep temu izvrstnemu sostavku je: „Tako bi tedaj ta in vsaka tej enaka šolska osnova, ki vzame cerkvi šole, krivična bila staršem in otrokom, srenjam, učiteljem in slednjič tudi narodnosti slovenski. Ločenje cerkve od šole, kakor so ga namenili novotarji, ki bi radi dosti pre naredili, kar je dozda čvrsto stalo, bi slabilo državno poslopje, kteremu je ravno sveta kato-

liška vera in kristjanski duh po naših družinah naj močnejši podlaga. Lahko, da v šoli bi verski poduk ne bil glavna reč in ne imel potrebnega vspeha; poglavitna reč bi bila le prerada poduku, učiti otroke, kako naj prav po kertovo mislijo in delajo le za ta svet. S tem pa se zadušuje keršansko življenje; navdaja se otrok s posvetnim duhom, kateri ne pustí človeku iskati, kar je nebeškega, večnega, ampak ga naganja, da le za sedanjí čas skerbí. Komur ni sv. vera naj viši in naj potrebniši reč, za tega nima prave vrednosti! Zarod, ki ga izredé preveč posvetne šole, je brezbožen in posveten. Verozakon namreč ni teorija, ampak je življenje; hočem reči, da ni toliko za glavo, temveč za serce, za voljo in djanje. „Kdor moje zapovedi ima in se jih derží, ta je, ki mene ljubi“ (Jan. 14, 21), govóri Sin Božji. In katehet v šoli ni učitelj, ki svojo reč v eni ali v dveh urah na teden opravi, ampak je služabnik Božji in namestnik Kristusov, ki mora otrokom djansko kazati, kako se vse to zveršuje, kar velewa sv. vere nauk. Katehet tedaj mora mladost pod svojo roko imeti, ter jo k keršanskemu življenju napeljevati, v čemur ga nihče motiti ne smé. Bolj ko se mladost v šolskih letih naučí keršansko živeti, boljši je šola. Ta kristjanski duh, kterege se mlade serca v dobri šoli vnamejo, je človeku ravno to, kar je umna roka orglarjeva na orglah. Brez njega ostanejo tudi naj verliše orgle nemo orodje, ali pa nesoglasno renčijo, ako neskušena roka na nje bije. — Kristijanski duh pobožnosti mora otroku pravo pot kazati, ga ravnati pri vsem. Druge vednosti šolske so kakor piščali pri orglah; te vednosti človeku v resnici le koristijo, ako jih kristijanski duh prav obrača, da človeku strežejo pri njegovem prizadevanji, doseči svoj večni cilj. —

Vzemite pa cerkvi nadzor v šoli; stesnite ves poduk verski v učenji v šoli za kake dve uri na teden in k večemu še v

kake verske vaje, zvežite cerkvi roke, da s šolsko mladino drugéga opraviti nič več nima; izročite učitelje vradnikom in srenjanom: — in izgnali ste iz šol pravega duha, zapravili šolam blagoslov Božji, družinam kristjanskim pa in vsi deržavi vzeli pravo nravno moč (str. 118)!“ —

Dr. Jan. Ser nec in nova posvetna zakonska postava. „V Sl. Narodu št. 46 je stopil dr. J. Ser nec očitno pred slovenski svet, ter je kot pravdnik razodel po svoje z razlogi svoje misli gledé svetne zakonske postave, ki jemlje sv. katoliški cerkvi postavodajno oblast v zakonskih rečeh. Ime g. dr. Ser nca pri Slovencih dobro sloví, in to po pravici, ker je v pravniških zadevah skušen mož, ob enem pa tudi verl rodoljub. Prav zato pa se je morebiti njegova razprava o zakonskih rečeh marsikomu še bolj prikupila, ki utegne njegove misli si osvojiti in se zá-nje potegovati sklicevaje se na dr. Sr nca. Vredno je toraj vprašati: Ali ima g. dr. Ser nec tudi prav? Tu pa kar v začetku tega sestavka rečemo, da je vsa razprava tega odvetnika s hudimi pomotami preprežena, toraj je jako nevarna vsem bralcem, ki stvari bolj na tanko ne poznajo. Temu nasproti je dolžnost katoliških, v tej reči zvedenih pisateljev, stvar pojasniti, nevarnost odstraniti. Resnica nam mora čez vse drugo ljuba in draga biti; in ker smo terdno prepričani, da glava, kakor je g. dr. Ser nec, se nikoli iz oholosti ali terme resnici ne ustavlja: naj poskusimo dokazati vélike pomote one razprave nadejajoči se, da bode nasprotna razprava g. odvetnika nagnila, da zakonske stvari in sploh cerkveno pravo po dobrih, katoliških knjigah premozga, in tako v kratkem v versto branilcev katoliškega prava stopi. In v to ime — pomozí Bog! — I. Stališe g. odvetnika. II. Razprava dr. Ser nca gledé zakonskih postav. III. Dr. Ser nec in nova zakonska postava oziroma na sodnijsko oblast. Vid. Danica l. 1868 str. 251—272. Non quis, sed quid.

Sveta Vojska v svetem letu za vesoljni cerkveni zbor s primernimi nauki, opomini in molitvami. Poleg nemškega (korar V. Kramer v Monastiru) od

viših poterjenega spisa. V Ljubljani 1869. 8. 127. Zal. H. Ničman. Nat. R. Eger (Danic. str. 218).

Književnost.

Letna šolska poročila. 1. Mariborsko učiteljske je izdalo letos svoje prvo letno poročilo, ki nam podaja natančno izveden načrt šolskega vrta mariborskega učiteljskega, marljivo sestavljeno zgodovino zavoda iz peresa ravnatelja g. H. Schreinerja in prof. Lavtarja razpravo: «Einführung in den arithmetischen Unterricht an Lehrerbildungs-Anstalten». — Gojencev je štel zavod 120, in sicer 74 Slovencev, 44 Nemcev in 2 Čeha; od teh so završili šolsko leto 4 z odliko, 81 jih je zrelih, da stopijo v višji razred, 16 jih ima ponavljalno preskušnjo, 3 so ostali neizprašani in padlo jih je 16. — Pripravljalni tečaj je štel 37 in trirazredna vadnica 107 učencev.

2. C. kr. državna nižja gimnazija v Ljubljani je izdala letno poročilo za dve leti skupaj, to je za l. 1890/91. in 1891/92. Na čelu ima poročilo obširno, jako temeljito, 21 strani obsežajočo razpravo g. prof. A. Stritofa «O metodiškem pouku nemščine v I. in II. razredu slovensko-utrakvistiških gimnazij» (I. del) in pa šolske vesti, katere podaje vodja g. Francišek Wiesthaler. Obligatne predmete je poučevalo poleg vodje še 10 profesorjev in gimnazijskih učiteljev, neobligatne predmete pa 6 raznih profesorjev in učiteljev. L. 1890/91. je bilo učencev 305, do jednega vsi Slovenci in vsi katoliške vere. Koncem minulega šolskega leta je bilo 344 učencev, vsi Slovenci in katoliške vere. Odličnjakov je bilo 58, povoljni uspeh je imelo 216 učencev, nepovoljni 37, ponavljalni izpit bode delalo 32 učencev.

3. Prva mestna petrazredna deška ljudska in obrtna pripravljalna šola v Ljubljani je imela v minulem šolskem letu 444 rednih učencev in jednega gluhonemega privatista. Razred II. in III. sta imela po dva oddelka, razred IV. celo tri oddelke. Samo slovensko je govorilo 431 učencev, slovensko in nemško 12, slovensko in laško 1. Vere so bili vsi rimsko-katoliške. V Ljubljani jih je stanovalo 381, zunaj Ljubljane v bližnjih vaseh 63. Za višji razred je bilo sposobnih 339, nesposobnih 103. Učnih močij je bilo 10 in sicer voditelj in nadučitelj g. Andrej Žumer, 5 stalnih učiteljev, 1 katehet in 3 namestni učitelji. Z ljudsko šolo v zvezi je bila obrtna pripravljalna šola za rokodelske učence. V dveh oddelkih je bilo 165 učencev 22 raznih obrtov. Poučevala sta dva učitelja in katehet.

4. Druga mestna petrazredna deška ljudska šola, obrtna pripravljalnica in

šolska delarna v Ljubljani je imela koncem šolskega leta 514 učencev; le slovensko jih je govorilo 497, slovensko in nemško 16, le nemško 1. V Ljubljani je stanovalo 474 učencev, zunaj Ljubljane 40. Vere so bili vsi rimsko-katoliške. Za višji razred je bilo sposobnih 374, nesposobnih 129 in neizprašanih pa 11. Vseh pet razredov je imelo po dva oddelka. Učnih močij je bilo 11, namreč voditelj in nadučitelj g. Francišek Raktelj, 8 stalnih učiteljev, 1 katehet in 1 namestni učitelj. V obrtni pripravljalni šoli je bilo v dveh oddelkih 176 učencev 26 raznih obrtov. Poučevala sta dva učitelja in katehet. V šolsko delarno so se vsprejemali učenci iz dveh višjih razredov ljudske šole. Poučevalo se je v dveh oddelkih; v I. se je vadilo 22 učencev v lepljenstvu in v II. 6 učencev v mizarstvu. Poučevala sta dva učitelja; izdelki so se prepustili koncem leta učencem v last.

5. Štirirazredna mestna nemška deška ljudska šola v Ljubljani je imela v minulem šolskem letu 193 učencev. Vere jih je bilo 191 rimsko-katoliške in 2 protestantovske. Samo nemško jih je govorilo 51, slovensko in nemško 128, nemško in laško 6, nemško in češko pa 3. V Ljubljani jih je stanovalo 174, zunaj Ljubljane pa 19. Za višji razred je bilo sposobnih 114, nesposobnih pa 75, neizprašani so ostali 4. Poučevali so na tej šoli poleg šolskega vodje in nadučitelja g. Božidara Valente dva stalna učitelja, dva kateheta in jeden namestni učitelj.

6. Na mestni osemrazredni dekliški šoli v Ljubljani je bilo koncem minulega šolskega leta 368 učenk, vse rimsko-katoliške vere. Le slovensko jih je govorilo 235, le nemško 1, slovensko in nemško pa 135. V Ljubljani jih je stanovalo 363, zunaj Ljubljane pa 5. Za višji razred je bilo sposobnih 292, nesposobnih 70 in neizprašanih 6. Učnih močij je bilo 9 in sicer nadučiteljica in voditeljica gospa Julija Moos, 7 stalnih učiteljic in katehet.

7. Vodstvo uršulinskih dekliških šol v Ljubljani je izdalo letos svoje prvo poročilo. Na čelu prinaša članek «Nekaj zgodovinskih črtic o uršulinskih šolah v Ljubljani» in pregled števila učenk od l. 1820. do 1891», sestavil g. Rok Merčun, katehet; potem pa «šolska poročila». Dekliška šola uršulinska je bila osnovana l. 1703. torej pred 189 leti. Zdaj ima tri različne šole, namreč vnanjo, s katero je združen otroški vrtec, potem notranjo in pa višjo

deklško gospodinjstvo šolo. V vseh teh šolah so poučevali izprašane in od šolskih oblastev potrjene učiteljice-redovnice pod vodstvom prednice g. matere Antonije. Veronauk sta poučevala Mons. M. Potočnik in katehet g. R. Merčun. Vnanja šola je štela v 8 razredih koncem šolskega leta 563 učenk; med njimi jih govori samo slovensko 447, slovensko in nemško 86, samo nemško 24 itd. Vere so bile vse rimsko-katoliške. V Ljubljani jih je stanovalo 470, zunaj Ljubljane pa 93. Za višji razred je bilo sposobnih z odliko 116, s I. redom 310, nesposobnih pa 125, neizprašanih 12. Otroški vrtec je imel koncem

šolskega leta 55 deklic. Notranja šola ima tudi 8 razredov, katero obiskujejo deloma tudi vnanje učence. Vseh učenk je bilo 258, po narodnosti 61 samo slovensko, 22 samo nemško govorečih, 147 pa slovensko in nemško, 10 nemško, slovensko in laško, 15 nemško in laško govorečih itd. V samostanu jih je stanovalo 108, zunaj samostana v Ljubljani 133 in zunaj Ljubljane 17. Vere so bile vse rimsko-katoliške. Višjo deklško gospodinjstvo šolo, ki se je ustanovila l. 1889. je obiskovalo v preteklem šolskem letu 16 učenk v I. letniku in 1 v II. letniku; izostali sta dve, druge pa so napredovale dobro.

Naši dopisi.

Iz Trsta. Konec šolskega leta na slovenski šoli pri sv. Jakobu se je vršil 14. mal. srpana pod predsedništvom preč. g. Ant. Žlogarja, tajnika vodstva v Ljubljani. Navzočni so bili tudi g. prof. M. Mandič, načelnik moške podružnice, urednik lista «Edinost» in mnogo roditeljev in družega občinstva. Sledili smo izpraševanje od prvega do četrtega razreda, kakor tudi v otroškem vrtu ter se prepričali, da naši otroci lepo napredujejo. Gospod Žlogar je v vsakem razredu opominjal otroke in roditelje, prve da naj se marljivo učé, ubogajo svoje učitelje in se spominjajo družbe sv. Cirila in Metoda, ki skrbi za nje. Najpridnejšim so se delila darila: molitveniki in druge poučne, lepo vezane knjige.

V četrtem razredu se je zahvalil Ivan Lipolt v imeni vseh učencev in součenk svojim ljubljenim učiteljem, slavnemu vodstvu v Ljubljani in sl. načelništvoma moške in ženske podružnice v Trstu in vsem prijateljem našega zavoda. Po izpitu smo si ogledali ženska ročna dela, katera so bila razstavljena v prvem razredu. Razpoloženo je bilo nad 100 komadov raznega dela.

Moramo priznati, da se je letos prav skazala naša učiteljica gđc. Delkin, ki jedina vodi ročna dela. Hvalne so ji vse matere in mi.

Otrok je obiskovalo I. razred 54 dečkov, 30 deklic; II. 55 dečkov, 31 deklic; III. 38 dečkov, 24 deklic; IV. 28 dečkov, 14 deklic.

Med letom je izostalo skupno 43 otrok. Napredovalo jih je 163, zaostalo 77.

Z Dobrove pri Ljubljani. Tu in tam je čitati, da je ta ali ona šola premajhna z ozirom na število za šolo godnih otrok. Prišlo je že sedaj do tega, da se piše po listih o šolskih poslopih. Tako je tudi pri nas. Na Dobrovi je bila do 1885. l. jednorazrednica. Bilo je poslopje, v katerem je bila v prvem nadstropji šolska soba in učiteljevo stanovanje, v pritličji pa je bilo cerkvenikovo stanovanje, obstoječe iz dveh majhnih sob. Ko se je pa šola morala

razširiti radi preobilnega števila otrok, zidali smo novo «mežnarijo», iz cerkvenikovega stanovanja pa so napravili drugo šolsko sobo s tem, da so podrla steno med obema sobama. Tako je bil potreben prostor za dvorazrednico dobljen, a pomislilo se pa ni, ali ta zadostuje res postavnim zahtevam in pa številu za šolo godnih otrok ali ne. Ako pa sedaj primerjamo to, kar je, s tem, kar bi moralo biti, vidi se velik razloček. Ukaz ministerstva za uk in bogočastje z dne 19. mal. srpana 1875 št. 2868 zahteva v § 8.: «Šolska izba naj se ravna po številu učencev, a postavno jih ne sme biti nad 80. Vsakemu učencu je potreben prostor 0·6 m². Šolske izbe morajo biti visoke najmanj 3·5 m. Prostora po zraku pride na učenca 3·8 m³.» Kako pa je z našo šolo? Vseh za šolo dosti starih otrok, t. j. od 6. do 12. leta je v tej šolski občini 330. Ker je šola dvorazredna in pouk poludneven, poučuje se mladina v 4 skupinah; torej pride povprečno na jeden oddelek 82·5 otrok. Ker jih je pa navadno v nižjih oddelkih vedno več, kakor v višjih, se jih sme računati na I. oddelek v I. razredu 110, na II. oddelek 90, na I. oddelek v II. razredu 70 in na II. oddelek 60 otrok. V spodnjih oddelkih je torej nadpostavno število otrok, kateri se ne morejo udeležiti pouka. Pa pogledjmo dalje! Ali zadostujejo šolske sobe postavnim terjatvam? Tudi to ne! Mesto da bi bile sobe po 3·5 m visoke, so le po 3·04 m. Dalje, ker radi pretesnega prostora ne morejo vsi za šolo dosti stari otroci obiskovati šole, jih je v I. oddelku I. razreda 80, v II. oddelku 64, v I. oddelku II. razreda 47 in v II. oddelku 64. Torej pride na vsacega učenca v I. oddelku I. razreda 0·37 m² prostora in 2·245 m³ zraka; v II. oddelku 0·47 m² prostora in 2·806 m³ zraka; v I. oddelku II. razreda 0·64 m² prostora in 3·821 m³ zraka in v II. oddelku 0·47 m² prostora in 2·821 m³ zraka. Na ta način bi smelo v teh sobah biti le po 47 učencev v vsakem oddelku. Kam pa potem z vsemi drugimi?

Kako bi se pa dalo tem nedostatkom v okom priti? Nikakor ne drugače, kakor šola razširiti v tri-

ali celo štirirazrednico. Ker pa ni nikakor upanja, da bi se to kmalu zgodilo, bi se pa dalo na drug način vsaj deloma pomagati. V tej šolski občini je vas Brezje, ki šteje 55 hišnih števil in je dobro 1½ uro od Dobrove oddaljena. V tej vasi je letos 53 otrok, ki so za šolo dosti stari. Prav primerno bi bilo, ko bi se tukaj osnovala samostojna jednorazrednica ali pa vsaj izgrezna šola. Na ta način bi bilo v dobrovski šoli manj otrok in pa otroci iz Brezja, ki hodijo sedaj le po 2 krat na teden v šolo, imeli bi bolj reden pouk.

Pa ne samo tukaj je tako, temveč še po mnogih drugih krajih. Če pregledujemo paznim očesom «Popotnikov Koledar» vidimo, da je po Kranjskem še prav mnogo šol, katere bode treba kmalu razširiti, ako se hoče pri pouku res kaj doseči. —k.

Iz Ljubljane. (Konferencija.) V četrtek dne 30. rožnika je imelo učiteljstvo slovenskih in utrkivističnih šol ljubljanskih svojo okrajno konferencijo v mestni dvorani. Točno ob 8. uri otvori gospod nadzornik prof. Levce konferencijo, preprijazno pozdravljajoč zbrano učiteljsvo ter imenuje svojim namestnikom c. kr. šolskega svetnika gospoda Blaža Hrovatha. Zapisnikarjema se izvolita gđc. Ivana Praprotnik in gospod Janko Likar. Predsednik nato konstatira, da ima pri današnji konferenciji 46 učnih oseb volilno in glasovalno pravico, od katerih je bilo 44 navzočih. Brez volilne pravice je bilo navzočih 5 oseb.

Kakor že običajno, prebral je tudi tu g. nadzornik važnejše razpise šolskih oblastev, kateri so zagledali v teku tega šolskega leta dan. Najvažnejši med njimi je pač razpis visokega deželnega šolskega sveta z dné 19. vel. srpana 1891 št. 12/pr., kateri nanašnja, da je visoko ministerstvo za uk in bogočastje imenovalo za mesto Ljubljano dva nadzornika, in sicer so se oddelile slovenske in slovensko-nemške šole g. prof. Levcu, nemške šole pa g. prof. Wallnerju. Razven teh so se odločile prvemu še

šole v radovljiškem okraju v nadzorovanje, razven nemške šole v Fužinah, katera pripada nadzorniku prof. Wallnerju. Na podlagi te odredbe je sklenil c. kr. mestni šolski svet, da ima učiteljstvo ljubljansko zborovati v dveh posebnih konferencijah in sicer učiteljstvo slovenskih in slovensko-nemških šol posebej, učiteljstvo nemških šol pa posebej. Prvikrat je bilo torej letos učiteljstvo ločeno v dve konferenciji, kar pa lepe razumnosti in kolegijalnega postopanja vseh na javnih šolah delujočih učnih močij ni popolnoma nič omajalo. Knjižnica ostane nerazdeljena in učiteljstvo nemških šol ima v odboru jednega zastopnika.

Lep razvitek šolstva ljubljanskega kaže nadaljno poročilo g. nadzornika. Dasiravno so se od njegovega nadzorovanja odcepile nemške šole, vendar mu je nadzorovati v Ljubljani trinajst zavodov s petinšestdesetimi razredi in devetinsedemdesetimi učnimi močmi. Kdor ve, koliko jih je bilo pred 15. leti, pritrtil mi bode, da so šolska oblastva mnogo, mnogo storila v povzdigo ljudske omike. Učnih mest, kakor tudi razredov, je vedno več.

V tekočem letu so se oddale nove službe na mestnih šolah gg. Dimniku in Likarju in gospodičinam Borovski, Praprotnik in Zeme. Zadnja gospodičina je dobila peto mesto na mestni nemški deklški šoli, prideljena pa je osemrazredni deklški šoli pri sv. Jakobu.

Za ljubljansko učiteljstvo jako laskav je odlok vis. c. kr. dež. šol. sveta z dné 13. prosinca 1892, št. 2661, v katerem se izreka mestnemu učiteljstvu pohvala na njegovem trudapolnem, popolnoma dovoljnem in deloma celo izvrstnem delovanju, posebej pa še učiteljskemu zboru in vodji I. mestne petrazredne deške ljudske šole gospodu Andreju Žumru, da sta ob zadnji deželni učiteljski konferenciji napravila lepo razstavo učil. (Konec prih.)

Društveni vestnik.

Pedagogiško društvo. Va bילו. (Konec.) Propad našega društva bi bil v nečast učiteljstvu, vspevanje njegovo pa mu bodi v največji in najlepši stanovski ponos.

Tu nam ni treba kazati šele na druge stanove, kateri z največjo požrtvovalnostjo goje svoje strokovno znanje. Ozrmo se jedino le na slična pedagogiška društva hrvatska, češka, poljska, nemška itd., in dvomimo, da bi našli pri njih mnogo učiteljev — učiteljic — nedruštvenikov. Zato pa ta društva tudi lepo vspevajo in širijo ugled učiteljskega stanu! Res, da se naše društvo ne more povsem meriti z enakimi inimi društvi; a temu se takoj odpomore, kadar

bi pristopili vsi učitelji in vse učiteljice k društvu in deloma tudi sodelovali pri njen, kajti mnogo tvarine je pri nas še neobdelane, mnogo dela in truda nas še čaka; posebno nam še nedostajajo specialne metode in pedagogiških klasičkov.

Odbor se ne straši truda in dela, ako najde le duševnih sodelavnikov in gmotnih podpornikov.

Zdramite se torej, častiti tovariši in tovarišice — brez izjeme! Žrtvujte malo letnino sebi v duševno korist, stanu pa v čast in ponos!

Ako bi se slovensko učiteljstvo ne odzvalo v obilnem številu temu uljudnemu vabilu, bode najbrž odbor primoran opustiti nadaljno izdavanje «Letnika»

in izdajati le še posamne spise, in to tedaj, kadar se oglasi zadosti naročnikov ali društvenikov, oziroma kadar se razproda večina društvenih knjig, katere ima odbor še v svoji zalogi in ki so navedene spodaj. Z razpečanjem teh knjig bi si društvo nekoliko izboljšalo svoje materialno stanje. Zato ob enem uljudno vabimo slovensko učiteljstvo, da nemudoma poseže po teh knjigah.

Pred vsem nameravamo izdati «Jezikovnega pouka II. praktiški del», potem «Nazorni pouk», «Pouk o črtežih v pomnoženi izdaji» in «Navod za obrtno strokovno risanje» itd. Odbor je pa tudi pripravljen, vsprejemati spise druge vsebine. A tudi izdajanje teh spisov je, kakor rečeno, zavisno od p. n. učiteljstva in se utegne zavleči dotlej, da se oglasi za-nje zadosti naročnikov, oziroma društvenikov.

Sploh pa prosimo častito slovensko učiteljstvo, naj se blagoizvoli po strokovnih listih izjavljati, kako želi, da bi se znanost uravnala naše pedagogično-slovstveno društvo.

Letnina iznaša 1 gld. in 10 kr. za poštnino. Pri-merni spisi razne vsebine naj se pošiljajo odboru.

V Krškem, meseca mal srpana 1892.

Odbor.

V založbi «Pedagogičskega društva» so do sedaj izšle sledeče knjige:

I. *Pedagogiški letnik* (ta knjiga je že razprodana), I. leto, 1887, uredil Fr. Gabršek, po 1'40 kr.

Vsebina:

1. Fr. Gabršek: Občno vzgojeslovje.
2. Žavski: Vzroki zasurovelosti mladine, šoli odrasle, in sredstva, kako pomoči tej žalostni prikazni.
3. J. Ravnikar: Komenski-Slomšek.
4. T. Brezovnik: Učne slike iz somatologije.
5. J. Bezljaj: Pouk o črtežih, II. del.
6. Fr. Gabršek: Poročilo o delovanji «Pedagogičskega društva».

Fr. Lunder: Vplivanje učitelja na kmetijsko gospodarstvo sploh s posebnim ozirom na sadjerejo.

L. Abram: Kako naj bi učitelj pospeševal čeloborejo?

I. Gantar: O domačih šolskih nalogah na kmetih.

7. Vabilo.

8. Slike k «Pouku o črtežih» v prilogi.

II. *Pedagogiški letnik*, II. leto, 1888, uredil Fr. Gabršek, po 1'40 gld.

Vsebina:

1. Fr. Gabršek: Občno ukoslovje.
2. J. Ravnikar: Zgodovina slovenskega ljudskega šolstva.
3. J. B.: O šolskih stavbah.
4. T. Brezovnik: Namen, ureditev in uporaba šolskih knjižnic.
5. J. Bezljaj: Navod za risanje strojev.

6. J. L.: Pogled na pedagogičsko polje I. 1887.

7. T. B.: Šolstvo na Štajerskem v šolskem letu 1886/87.

8. J. L.: O učilih.

9. Poročilo o razstavi.

10. Fr. Gabršek: Poročilo o delovanji «Pedagogičskega društva» v drugem letu svojega obstanka.

11. Dodatek k «zgodovini slovenskega ljudskega šolstva».

12. Vabilo.

13. Slike k «šolskim stavbam» in k «navodu za risanje strojev» v prilogi I., II.

III. *Pedagogiški letnik*, III. leto, 1889, uredil Fr. Gabršek, po 1'50 gld.

Vsebina:

1. Fr. Gabršek: Izkustveno dušeslovje.
2. J. Ravnikar: Nekaj odlomkov iz Jana Amosa Komenskega «Didaktike».
3. J. Bezljaj: V šolski delarni.
4. Žavski: Spomini na Dunaj.
5. I. L.: Pogled na pedagogičsko polje I. 1888.
6. Poročilo o «Prvi slovenski stalni učilski razstavi» Pedagogičskega društva.
7. Fr. Gabršek: Poročilo o delovanji «Pedagogičskega društva» v tretjem letu svojega obstanka.
8. Vabilo.

IV. *Pedagogiški letnik*, IV. leto, 1890, uredil Fr. Gabršek, po 1'50 gld.

1. Fr. Gabršek: Jezikovni pouk v ljudski šoli. I. Teoretični del.

2. J. Bezljaj: Navod k početnemu risanju in oblikoslovju.

3. A. Žumer: V šolski delarni, II.

4. J. Bezljaj: Iz risarske izložbe v Norimberku.

5. J. B.: Vpliv prirode in hrane na zdravje človeško.

6. I. L.: Pogled na pedagogičsko polje I. 1889. in 1890.

7. Fr. G.: Poročilo o «Prvi slovenski stalni učilski razstavi» Pedagogičskega društva.

8. Fr. Gabršek: Poročilo o delovanji «Pedagogičskega društva» v četrtem letu svojega obstanka.

9. Vabilo.

V. *Pedagogiški letnik*, V. leto, 1891—1892, uredil Fr. Gabršek, po 1'40 gld.

Vsebina:

1. Fr. Gabršek: Jana Amosa Komenskega:
 - I. Šola v igri (IV. del).
 - II. Kako pregnati lenobo iz šol.
- Prevel in uvod dodal
2. I. Lapajne: Simon Rudmaš, koroški šolnik in domoljub.
3. J. Bezljaj: Jednostavni predmeti iz stavbarstva in strojstva. Spisal K. Hesky. Poslovenil
4. J. B.: Kotomerstvo,

5. — z —: Iz norimberške rlsarske izložbe l. 1890.
 6. I. L.: Pogled na pedagogičsko polje l. 1891.
 7. Marija Michél: Statistiški pregled ljudskega šolstva v Avstriji l. 1890.
 8. Poročilo o «Prvi slovenski stalni učilski razstavi» Pedagogičskega društva.
 9. Fr. Gabršek. Poročilo o delovanji «Pedagogičskega društva» l. 1891.
 10. Vabilo.

Razven teh 5 «Pedagogičskih letnikov» je izdalo društvo še nastopne posebne odtise iz taistih:

VI. Fr. Gabršek: Občno vzgojeslovje, 1887, po 80 kr. VII. J. Bezljaj: Pouk o črtežih, II. del, 1887, po 30 kr. (ta knjiga je že razprodana). VIII. Fr. Gabršek: Občno ukoslovje, 1888, po 80 kr. IX. Fr. Gabršek: Izkustveno dušeslovje, 1889, po 80 kr. X. Fr. Gabršek: Jezikovni pouk v ljudski šoli. I. Teoretični del, 1890 po 80 kr. XI. J. Bezljaj: Navod k početnemu risanju in oblikoslovju, 1890, po 35 kr.

Vse te knjige se lahko naroče tudi v vsaki knjižarni. Po pošti stanejo 10 (oziroma 5) kr. več.

Vestnik.

Zaroka v cesarski hiši. Nadvojvodinja Margareta Sofija, najstarejša hči nadvojvode Karola Ludovika, brata našega cesarja, zaročila se je z vojvodo Albrehtom Virtemberškim, presumptivnim prostolonaslednikom.

Osobne vesti. Na mariborski gimnaziji je imenovan začasni profesor g. Blaž Matek rednim profesorjem za računoslavje z nemškim in slovenskim učnim jezikom. — G. dr. A. Primožič, naš rojak, dosedaj profesor v Iglavi, je premeščen na Dunaj kot profesor državne gimnazije v II. okraji. — Gdč. Marija Podobnik, vrtnarica na I mestnem otroškem zabavišču v Ljubljani je umrla dne 15. mal srpana. V m. p.! — G. profesor Nikodem Donnemiller iz Novega Mesta je prestavljen v Ried na Gorenji Avstrijsko. — Namestni glavni učitelj na učiteljski v Mariboru g. dr. Janko Bezjak je imenovan stalnim glavnim učiteljem na tem zavodu. — G. I. Strehovec je šel z Vrem k Sv. Gregorju in v Vreme je pa prišel iz Višnje Gore g. J. Šilc.

Umrl je g. Francišek Jamšek, šolski ravnatelj v Reichenbergu. V m. p.!

Izpitni zrelosti na ljubljanski višji gimnaziji so se dovršili dne 19. mal srpana. Trajali so 8 dnij. K izpitu je prišlo 54 abiturijentov. Uspeh je bil naslednji: V a-oddelku sta naredila izpit 2 z odliko, 24 je zrelih, 3 ponavljajo izpit čez 2 meseca in 1 je padel na jedno leto; v b-oddelku jih ima 5 odliko, 17 je zrelih in 4 morajo ponavljati izpit iz jednega predmeta čez dva meseca. Uspeh teh izpitov, katerih se je jedenkrat udeležil tudi deželni predsednik g. baron Winkler, sme se torej imenovati zelo ugoden.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. O seji, katera se je vršila dne 11. mal srpana, smo dobili naslednje poročilo: Zapisnikar poroča o stvareh, ki so bile od poslednje seje sem rešene kurentnim pótem. Prošnji nekega učenca za odpis v tekočem letu predpisane mu ukovine, se ugodi. Po nasvetu c. kr. zdravstvenega sveta se je naročilo vodstvom vseh mestnih deških in deklških ljudskih šol, da je za zimskega časa v prvem in drugem razredu dopoldanski pouk pričienjati šele ob devetih. Dalje se je vodstvom vseh deklških šol ukazalo, da je v prihodnje opuščati razstave ročnih del ob sklepu šolskega leta; zajedno je bilo o tem povodu sklenjeno, deželni šolski svet naprositi, naj ustanovi in izda učno navodilo za pouk v ročnih delih. Navodilo dežel-

nega šolskega sveta o uravnavi in upravi šolskih vrtov, sproženo po lanski deželni učiteljski konferenciji, se vzelo na znanje. Glede popolnitve na novoustanovljenih učiteljskih službinskih mestih: sedmega na prvi in desetega na drugi mestni petrazredni deški ljudski šoli, sta se stavila deželnemu šolskemu svetu dotična predloga. Prošnja nekega učitelja za denarno podporo in pa prošnji dveh mestnih učiteljev za nagrado glede neobligatnega pouka v slovenščini so se predložile deželnemu šolskemu svetu s priporočilom ugodne rešitve. Učni črtež nekega privatnega učilišča se je zaradi odobrenja predložil deželnemu šolskemu svetu s primernimi predlogi.

Zoper kolero. Kadar se je bati kolere, tedaj ni moči biti dovolj opreznim glede pitne vode. Na vsak način pa je priporočati čisto, pristno slatino, kakor n. pr. Mattonijevo, Gieshübler, ki se je že večkrat o raznih nalezljivih boleznih izkazala kot izborno sredstvo in katero zdravniki zlasti zato priporočajo, ker izvira iz skale, in ima v sebi jako mnogo ogljenika, a je popolnoma prosta škodljivih mikroorganizmov. Priporočati je to vodo zlasti sedaj in posebno tam, kjer pitna voda ni povse čista.

Zrelostni izpit na ljubljanski veliki realki je delalo dne 7., 8. in 9. mal srpana sedemnajst učencev VII. razreda in jeden vnanji. Dva sta ga naredila z odliko, deset jih je prejelo spričevalo zrelosti, trije so padli na dva meseca, trije pa na jedno leto. Maturi je predsedoval c. kr. dež. šolski nadzornik g. Jos. Šuman, dne 8. mal srpana pa je bil pri skušnji navzočen tudi deželni predsednik gospod baron Winkler.

Zrelostni izpiti na Goriskem ženskem učiteljski. Dne 11., 12. in 13. mal srpana so delale Slovenke četrtega tečaja c. kr. ženskega izobraževališča v Gorici zrelostne izpite pod nadzorstvom c. kr. deželnega šolskega nadzornika Antona Klodiča pl. Sabladoskega. Vseh kandidatinj je bilo 18. Izmed teh sta 2 napravili izpit z odliko. A tudi druge so napravile povoljno svoje izpite.

Za prvo abiturijentsko veselico slovenskih in hrvaških pripravnikov, ki se vrši dne 4. mal srpana v Ljubljani, zložil je starosta slovenskih skladateljev g. A. Nedvéd krasno novo skladbo: «Pri slovesi». Pela se bode tudi Volarič-eva nova skladba: «Domovini», prirejena za veliki moški zbor s spremljevanjem godbe. Z ozirom na blagi

namen veselice je želeli občnega zanimanja posebno v učiteljskih krogih.

Kako se umira po svetu. Po najnovejših statistikah umre vsako leto na celem svetu 33 milijonov ljudi, ali 91.554 na dan, 3750 na uro in 62 na minuto. Vsak udarec človeške žile označuje torej smrt jednega človeka. Srednja doba človeškega življenja je 48 let. Četrtnina prebivalstva celega sveta umrje pred 7. letom dobe svoje, polovica pa pred 17. letom. Od deset tisoč ljudi doživi samo jeden 100 let, od pet tisoč samo jeden 90 let in od tisoč oseb doživi samo jedna 60. leto. Oženjeni moški in omožene ženske žive dalje nego samci in sanice. Od tisoč oseb, ki doživijo 70. leto svoje dobe, je 43 duhovnikov, 43 poljedelcev, 33 delavcev, 32 vojakov, 29 odvetnikov in zemljemercev, 27 učiteljev in profesorjev in samo 21 zdravnikov.

Solska razstava c. kr. obrtnih strokovnih šol v Ljubljani. Dne 7., 8. in 9. malega srpana je bila odprta v Ljubljani razstava c. kr. obrtnih strokovnih šol. Prostorna redutna dvorana je polna raznoličnih proizvodov, ki kažejo v pregledni in prijetni izložbi kako delujeta oba zavoda, kake namene imata in kako jih dosegata. Ko stopi obiskovalec v sobo, zapazi takoj mnogobrojne risarije učencev strokovne šole za lesni obrt. V skoraj neumljivem številu krijejo stene in mize širnega prostora. Tu zagledamo najprej liste iz prostoročnega in geometrijskega risanja, pod njimi pa risanje iz projektilne geometrije in nauka o sencah. Na drugih straneh leže dela iz arhitektonskega oblikoslovja in risanja po modelih, z večine jako dobro pogojena, deloma izvrstna. Čitatelje posebno opozarjamo na risanje po modelih. Med dotičnimi listi dobiš komade, ki se v pravem pomenu besede odlikujejo po tehniki in razumnem obdelovanju. Učitelj teh strok, gosp. J. Vesel, mora pač zadovoljen biti s takimi učenci, ki se v toliki meri vtopé v intencije svojega učitelja in se s toliko ljubeznijo posveté predmetu. Poleg teh oddelkov izloženih je tudi dokaj del strokovnega risanja. Rezbarje je poučeval gosp. C. Mis, mizarje in strugarje gospod E. Cigoj. Oba sta dosegla lepe, deloma odlične uspehe. Med strokovnimi risarijami posebno prijaajo nekatere mizarske, ki so delane z veliko natančnostjo in finim čutom. Zraven risarij opazimo veliko število praktičnih objektov. Mizarski oddelek je razstavil učni red (gosp. A. Molnár) in razna dovršena dela (gosp. E. Cigoj). Popolna vrata, lepa hrastova miza, rezljani stoli, postamenti in lična salonska omara pričajo o temeljitim znanji in izvežbanji učencev. Strgarski oddelek (gosp. J. Stirn) kaže zanimiv učni red, stružen stol, stojalo za rastline, svečnike, kadilne mizice, obešala za obleko in razni drobiž v jako dobro pogojenih in skrbno izdelanih oblikah. Obče zanimanje vzbuja tudi kovinska tiskarija, o kateri so izložena začetna dela in nekaj praktičnih izborna dovršenih predmetov. Rezbarski oddelek (gosp. J. Springer in gosp. C. Mis) ima obilo krasnih objektov n. pr. okvirov, obešal za ključce, konzole in dr., poleg teh pa figuralne stvari v reliefu in okrogli, prosti obliki. Tu opozarjamo na Donatellov relief sv. Janeza, na angeljevo glavico, na glave Matere božje itd. Večina del priča vajeno roko in popolno oblast čez tehniko ter jasno kaže izredno nadarjenost naše mladine za to stroko. Modelirski oddelek gosp. C. Misa se istotako odlikuje po finih predmetih, po solidni tehniki in razumnem obdelovanju. Glava Nj. Veličanstva, glava znanega patra Petra iz Solnograda, lepa dečkova glavica, grb dežele kranske itd. naj bodo pohvaljeno omenjeni. Gospod Ant. Funtek, ki poučuje jezikovne in merkantilne

predmete, razstavil je razne zvezke učencev, ki lepó kažejo, kako se vrši pouk v knjigovodstvu in v poslovnih sestavkih. Konečno omenimo še krasnega domačega oltarja, katerega so vsi oddelki skupno izdelali. Ta altarček je pač jeden najlepših predmetov v razstavi, narejen z združenimi silami mizarjev, podobarjev in strugarjev. Že ta objekt sam je vreden, da ga človek obišče in natanko pregleda.

Na strokovni šoli za umetno vezenje in šivanje čipek opazimo zopet najprej lične risarije (gosp. J. Zeplichal) z njihovimi harmoničnimi barvami in točnimi potezami, potem pa celo vrsto ličnih objektov, namenjenih pouku in praktični porabi. Velike število vzornih prtov reprezentira učni red. Holbeinova tehnika in Dunajski križevati obod, vezanje res in čopov, smirnska tehnika in rdeče vezenje, navadno in fino beló vezenje, aplikacija, japonska tehnika itd. — vse to je zastopano v obilni meri in v zelo točnih delih. Poleg tega pa različni objekti za svetno in sveto porabo. V prvem letniku (gospa M. Hlavka) vidimo lepe brisalne rutice, ukusno kaseto in razne prte. Blazine v aplikaciji, lične torbice, slikarije z iglo, preproga za zibko in druge drobne stvari odlikujejo ta oddelek. Lepa štola s pravim zlatom vezana in ličen altarni prt reprezentirata cerkveno umetnost. Drugi in tretji letnik (gospisa G. Föderl) ima poleg zalih vzornih prtov razne namizne prte, med temi jednega posebno finega z belo svilo vezanega in drugega v isti tehniki vezanega, kot izloženi service. Pompozne posteljne preproge v filet-gupure tehniki, razne brisače in pečni zastori vabijo obiskovalca k sebi. Lep mašni plašč, krasni velum in druga cerkvena priprava kažejo, kako se tu z dobrim uspehom tudi cerkvena umetnost neguje. Oddelek izvanrednih učenk (gospica R. Wennig) razstavlja izvrstno namizno preprogo v à jourih in plišu, razne zastore, izdelke v slikanji s šivanko, blazne, namizne prte, mizice in drugi luksurijsni in ljubki drobiž.

Človeku se čudno zdí, da je mogoče v teku jednega leta toliko izbornega dela producirati. Letošnja razstava je tudi zato zanimiva, ker je strokovna šola za lesni obrt prvič dokončala svoj četrti letnik. Razstava torej kaže popoln razvoj zavoda in podaja poučno sliko o njegovi uredbi in njegovem učnem postopanju. Ob jednem pa je izložba častno spričevalo za marljivi učni zbor. Z rezultati naših mladih obrtnih zavodov smemo s ponosom biti zadovoljni; prepričani da se je vsak obiskovalec vnil z zadovoljnimi čuti in polnim priznanjem.

Sl. N.

Časopisov izhaja v Kalkuti 120, in sicer 90 v angleškem jeziku, 30 pa v raznih indijskih jezikih. V Vshodni Indiji sploh, dalje na otoku Ceylon, Borneo, Siam, Penang in Singapore izhaja 230 časopisov v raznih jezikih. V Mehiki izhaja jih 240, od teh jih je 65 v glavnem mestu, v Atenah 14, v Novi Kaledoniji 5 (v francoskem jeziku). Carigrad jih ima 50 (19 dnevnikov), od teh jih je 20 v turškem, 7 v armenskem, 8 v grškem, 8 v francoskem in angleškem, 1 v italijanskem, 2 v hebrejskem, 2 v bolgarskem, 1 v arabškem, 1 v perzijanskem in 1 v nemškem jeziku.

Od meseca svečana t. l. izhaja tudi v Zanzibaru angleški list «The Gazette for Zanzibar and East Afrika».

V latinskem jeziku izhaja v Evropi 11 časopisov (večinoma teologične vsebine), v Italiji 5, v Avstriji 3, na Nemškem, Francoskem in Angleškem pa po jeden.

Oznanilo. Okrajna učiteljska knjižnica v Kamniku želi kupiti: «Heimath, Jahrgang 1882.»

V. Burnik, načelnik knjižničnega odbora.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 874

o. š. sv. Na jednorazrednici v Grčaricah je razpisana v stalno ali začasno umeščenje služba učitelja-voditelja s 450 gld. letne plače, prostim stanovanjem in 30 gld. opravilne doklade.

Pravilno opremljene prošnje naj se v štirih tednih predpisanim potem semkaj vložé.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 18. mal. srpana 1892.

Št. 657

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Starem Trgu pri Loži je izpraznjeno drugo učiteljsko mesto v III. plačilnem razredu in se bode oddalo stalno ali začasno.

Prošnje, po predpisih opremljene, je poslati tukajšnjemu uradu do dné 10. vel. srpana 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatci
dné 17. mal. srpana 1892.

Št. 531

o. š. sv. Na dvorazrednici na Brezovici pri Ljubljani je stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z letno plačo 450 gld.

S tem učnim mestom je združen pouk na ekskurendni šoli v Bevkah z letno nagrado 200 gld.

Obrok za prošnje do dné 16. vel. srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet ljubljanska okolica
dné 17. mal. srpana 1892.

Št. 756

o. š. sv. Na dvorazrednici v Košani je takoj stalno popolniti nadučiteljsko mesto s 500 gld. letne plače, 50 gld. opravilne doklade in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se v teku 14 dnij predpisanim potem semkaj vlagajo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini
dné 23. mal. srpana 1892.

Št. 651

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Cerknici je izpraznjeno drugo učiteljsko mesto v III. plačilnem razredu in z vžitkom prostega stanovanja, in je popolniti stalno ali tudi začasno, a samo z moško učiteljsko osobo.

Prošnje, po predpisih opremljene, je predlagati pri tukajšnjem uradu do dné 10. vel. srpana 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatci
dné 14. mal. srpana 1892.

Št. 866

o. š. sv. Na trirazrednici v Sodražici je stalno ali začasno popolniti tretje učno mesto s 450 gld. letne plače.

Pravilno opremljene prošnje naj se v štirih tednih predpisanim potem semkaj vložé.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 18. mal. srpana 1892.

Št. 672

o. š. sv. Na dvorazrednici v Šturiji je stalno popolniti drugo učno mesto s 450 gld. letne plače in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se do 3. vel. srpana t. l. predpisanim potem semkaj vložé.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini
dné 16. mal. srpana 1892.

Št. 762

o. š. sv. Na jednorazrednici v Banjaloki razpisana je služba učitelja in voditelja z letno plačo 500 gld., opravilno doklado 30 gld. in prostim stanovanjem v stalno ali pa začasno umeščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potem semkaj vlagajo v teku 2 tednov.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 24. roznika 1892.

Nebliščeči lak za šolske table kakor tudi šolsko črnilo

se dobiva pri

Adolfu Hauptmann-u,

v tovarni oljnatih barv, firneža in lakov v Ljubljani.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.